

תזמור

כלי הקשת.

לכלי הקשת ארבעה מיתרים, בתיאורים הבאים תראו את הצלילים של ארבעת המיתרים, ובנוסף לזה מצורף המנעד שמתחיל מהמיתר הנמוך של הכלי, כלי קשת יכולים לנגן בו זמנית שתי תווים ואף יותר בדרכים מסוימות, אבל כשכותבים תווים בפרטיטורה חשוב לדעת שלא כל שתי תווים הוא יוכל לנגן. לכן מצורף ארבעת המיתרים שאם נדע אותם נדע שלדוגמא מסול (המיתר הנמוך) ועד רה שמעליו (שהוא מיתר שני) אי אפשר לנגן סול וסי, כי שניהם על מיתר סול, ולכן רק ממיתר רה ומעלה הוא יוכל לנגן אותו כשהוא מנגן על מיתר סול.

כינור.

ויולה.

צ'לו.

קונטרבס.

כלי הקשת הם כלים חשובים בתזמורת, והם נחשבים הכלים המשפיעים ביותר בתזמורת. הכינורות מחולקים לשתי קבוצות של נגנים, כל אחת מהקבוצות יכולה לכלול מספר של כמה נגנים, ואף עשרות נגנים. בפרטיטורה תמיד הכינורות כתובים על שתי חמשות, אחת לכינור הראשון ואחת לכינור השני. הרבה פעמים נותנים את אותם התפקידים לשתי הקבוצות כדי ליצור עוצמה. אפשר גם לתת לכינור ראשון תפקיד, ולכינור שני אוקטבה מעליו, או להפך, אם למשל יש תפקיד כינורות שהוא גבוה יחסית, אז כדאי לתת לכינורות השניים לנגן את אותו הדבר אבל אוקטבה מתחת, כי דבר זה גורם אקוסטית להישמע טוב יותר.

דוגמא להכפלת כינורות באוקטבה (Mozart Symphony No. 40)

Violin I
Violin II
Viola
Violoncello y Contrabajo

p

דוגמא להכפלת כינורות לשתי הקבוצות (Beethoven Symphony No. 5)

Violino I
Violino II
Viola
Violoncello
Contrabasso

ff *p*

שימו לב שבהתחלה בדוגמא האחרונה לא רק הכינורות עשו את אותו התפקיד, אלא שאר הכלים, וזה על מנת ליצור עוצמה.

מנגד כמובן הרבה פעמים הקבוצות מתפצלות לשתי תפקידים שונים על מנת להעשיר את התזמור. וגם הרבה פעמים רוצים שיהיה אפשרות של כמה תפקידים בכינורות ולא רק שתיים. חשוב לציין שתמיד יש רק שתי חמשות של כינורות ולכן אם רוצים לתת לדוגמא שלושה תפקידים לכינורות ניתן לפצל את אחת הקבוצות לשתיים ואז יהיה לי שלושה תפקידים, נכון שאפשר לתת שתי תווים לכינור, אבל זו נגינה קשה עבור הנגן, והיא לא נשמעת מספיק טובה, ובוודאי שלא בנגינה מהירה.

תראו למשל בדוגמא הראשונה בעמוד, שהויולות מנגנות שתי תווים, אבל במקרה הזה הויולות התפצלו לשניים, כי ויולה לא יכולה לנגן במהירות כזו בשתי תווים, וכך גם בכינורות, ולכן מוכרח שמוצרט התכוון לפיצול של הויולות.

דיברנו על העניין שכדי להורות על נגינה של שתי תווים בכינור צריך לדעת שלא כל דבר אפשרי.

אז נביא דוגמא של כתיבה הגיונית ונכונה מאת מוצרט של כמה תווים יחד.

Eine kleine Nachtmusik

for two Violins, Viola, Violoncello & Contrabass

KV 525

Wolfgang Amadeus Mozart

10 August 1787

1. Allegro

The image shows the first four measures of the first movement of 'Eine kleine Nachtmusik' by Wolfgang Amadeus Mozart. The score is for Violin I, Violin II, Viola, and Violoncello & Contrabass. It is in 4/4 time with a key signature of one sharp (F#). The tempo is marked 'Allegro' and the dynamics are marked 'f' (forte). The score shows the first four measures of the piece.

כפי שרואים בהתחלה ישנם שלושה תווים, אבל כולם מסתדרים כך שהם הגיוניים.

מוצרט רצה שברבע הראשון הצלילים יושמעו בחוזקה, ולכן נתן להם שלושה תווים אקורד G.

נשים לב שהוא כתב רה שככה יוצא שפשוט הנגן יעבור על מיתר רה, ואחרי זה ינגן סי על מיתר לה, ואחרי זה סול על מיתר מי שהוא המיתר הרביעי.

ואם ככה יצא שאפשרות זו היא הגיונית ויחסית קלה לביצוע על כינור, ורואים איך מוצרט תזמר בצורה שיתאפשר לכתוב כך על ידי שפיזר את הצלילים על פני מנעד רחב כדי שהנגן יוכל לבצע זאת.

מגיש

א.מ.